

Çocuk Cerrahisi Servisinde Travma Nedeniyle İzlenen Suriyeli Hastaların Türk Hastalarla Karşılaştırılması

Comparison of Syrian and Turkish Patients with Trauma Who Hospitalized in the Pediatric Surgery Department

Mustafa Onur Öztan¹, Gizem Bolova², Ali Sayan², Tunç Özdemir², Ayşe Berna Anıl³, Ferhan Elmalı⁴, Gökhan Köylüoğlu¹

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

²Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Kliniği, İzmir, Türkiye

³İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Çocuk Yoğun Bakım Bilim Dalı, İzmir, Türkiye

⁴İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Öz

Giriş: Son yıllarda Türkiye, iç savaş nedeniyle Suriye'den gelen birçok göçmenin yerleşim yeri olmuştur. Çalışmamızın amacı, üçüncü basamak kliniğimize başvuran göçmen uyruklu hastalardaki travmaların epidemiyolojik özelliklerini tanımlamak ve Türk çocuklarıyla karşılaştırmaktır.

Yöntemler: Çalışma, Aralık 2013 ile Aralık 2017 tarihleri arasında geriye dönük olarak yapıldı. Travmanın epidemiyolojisine göre Suriye'den göç edenler yerel nüfusla karşılaştırıldı. Yaş, cinsiyet, travma mekanizması, travma tipi, ilk sevk merkezi, transfer durumu, etkilenen vücut bölgesi, etkilenen organ, yaralanma ciddiyet skoru, yoğun bakım ünitesi ve çocuk cerrahisi kliniğine yatırılma oran ve süreleri, mekanik ventilasyon ve operasyon gereksinimi ile klinik gidiş hakkında veriler toplandı.

Bulgular: Çalışmaya 415 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve 46 Suriyeli göçmen dahil edildi. Yaş ortancası benzerdi (8 ve 9; sırasıyla) ($p=0,815$) ancak Suriyeli grupta daha fazla erkek vardı (%65,3 ve %80,4; sırasıyla) ($p=0,025$). Travma nedenleri, travma tipi, transfer durumu, etkilenen vücut bölgesi, mekanik ventilasyon ihtiyacı ve operasyon grupları ve taburcu olma durumu gruplar arasında benzerdi. Suriyeli hastalarda daha fazla akciğer travması tespit edildi (%21,7 ve %9,6; sırasıyla) ($p=0,018$). Yoğun bakım ünitesine yatış oranı Suriyeli hastalarda daha yüksekti ($p<0,05$). Hastanede kalış süresi ve yaralanma ciddiyeti skoru değerleri gruplar arasında benzerdi ($p>0,05$).

Sonuç: Bulgularımız göçmen uyruklu çocuklardaki travmaların yerel çocuklarla benzer olduğunu göstermektedir. Göçmen uyruklu çocuklarda yoğun bakım ünitesinde yatış oranının daha yüksek olmasının, bu gruptaki yüksek akciğer travma oranına bağlı olduğunu ve tüm mağdurların yüksekten düşme veya bir aracın çarpması gibi yüksek bir enerji travmasına sahip olmaları nedeniyle olduğunu

Abstract

Introduction: In recent years, Turkey has become a destination for many Syrian refugees due to the civil war. The objective of our study was to describe the epidemiological characteristics of injuries among refugee children admitted to our tertiary clinic and compare them with Turkish children.

Methods: This retrospective study was conducted between December 2013 and December 2017. Syrian refugees were compared with the local population according to the epidemiology of the trauma. Data on age, gender, trauma mechanism, trauma type, first referral center, transfer status, affected body region, affected organ, injury severity score, hospitalization in intensive care unit and pediatric surgery clinic, need for mechanical ventilation and operation, and clinical course were noted.

Results: Four hundred fifteen Turkish citizens and 46 Syrian refugees were enrolled. The median age was similar (8 and 9; respectively) ($p=0.815$), but there were more boys among the refugees (65.3% and 80.4%; respectively) ($p=0.025$). The causes of trauma, type of trauma, transfer status, affected body region, need for mechanical ventilation, need for operation, and discharge status were similar between the groups. Lung trauma was more common in refugees than in Turkish patients (21.7% and 9.6%, respectively) ($p=0.018$). The rate of admission to intensive care unit was higher among Syrian children ($p<0.05$). There was no significant difference in the length of hospital stay and injury severity score between the groups ($p>0.05$).

Conclusion: The findings suggest that the injury characteristics were similar between refugees and local children. We suppose that the higher incidence of intensive care unit admission among refugees was due to the fact that lung injury and high energy trauma mechanisms such as fall from heights or motor vehicle accident

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Mustafa Onur Öztan, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
Tel.: +90 532 441 36 71 E-posta: droztan@gmail.com ORCID ID: orcid.org/000-0003-3696-4090

Geliş Tarihi/Received: 21.11.2018 **Kabul Tarihi/Accepted:** 29.01.2019

©Telif Hakkı 2019 Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği
Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından basılmıştır.

Öz

düşünüyoruz. Bu çocuklar için önleyici tedbirlerin alınmasını ve ailelerin çocuklarının gözetimine dikkat etmeleri üzerine eğitilmesini öneriyoruz.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, travma, göçmen, Suriye

Abstract

were more common in Syrian refugee children. We suggest that preventive measures and parenteral education would contribute to decrease the prevalence of traumatic injuries.

Keywords: Children, trauma, immigrant, Syria

Giriş

Travma, tüm yaş gruplarında önemli bir mortalite ve morbidite nedenidir. Her yıl, dünyada çok sayıda çocuk hasta önlenemez yaralanmaların bir sonucu olarak ölmekte ya da engelli olarak hayatına devam etmektedir.¹ Sosyo-ekonomik dezavantajlar, daha özgül olarak söylemek gerekir ise düşük gelir ve ebeveynlerdeki düşük eğitim seviyesi; çocukluk çağındaki travmalar için önemli bir risk faktörü kabul edilmektedir.²⁻⁴ Bununla birlikte, göçmen ve mülteci statüsü de dahil olmak üzere diğer sosyal kırılmalıklar daha az incelenmiştir ve bunların yaralanma riski üzerindeki etkileri henüz tam olarak ortaya konulamamıştır.⁵ Yıllar içinde giderek artan göçmenlik olgusunun travma üzerindeki rolüne etki eden bu faktörler aydınlatılabilirse, çocuklarda ve gençlerde hedefe yönelik travma önleme planlamaları da yapılabilecektir.

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş sonrası özellikle coğrafi olarak yakınlığı ve güvenli bir bölge olmasından dolayı ülkemize çok sayıda Suriyeli sığınmacı gelmeye başlamıştır. Türkiye’nin Suriye’den gelen sığınmacılara karşı Açık Kapı Politikası uygulayacağını açıklamasından sonra giderek artan bu akın sonrası Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komisyonu’ndan alınan verilere göre 2018 yılında Türkiye’deki Suriyeli göçmenlerin sayısı 3.586.327’ye ulaşmıştır.⁶ Bu topluluk içinde 18 yaş altındaki bireylerin sayısı 1.603.088 (%44,7) olarak saptanmıştır. 2016 yılında yayınlanan Türkiye Göç Raporu’na göre nüfusu 4.223.545 olan İzmir ilinde 99,701 kayıtlı sığınmacı olduğu belirlenmiştir (il nüfusu ile oranı %2,36).⁷

Bu çalışmadaki amacımız, ağır travma kabul eden 3. basamak bir hastanenin çocuk cerrahisi servisinde yatırılan Suriye ve Türkiye vatandaşı çocukların demografik özelliklerini ve travma etiyolojilerini inceleyerek kesitsel bir çalışma sunmak ve mümkünse bu travmaları önlemeye yönelik düşüncelerimizi aktarmaktır.

Gereç ve Yöntem

1 Aralık 2013-31 Aralık 2017 tarihleri arasında, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniği’nde travma nedeniyle yatırılan tüm çocuk hastalar, üniversitemizin girişimsel olmayan etik

inceleme kurulu onayından sonra (Sayı: 31829978-050.01.04-E.1800008817) geriye dönük olarak incelendi. Hastalar Suriye ve Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) vatandaşı olarak iki gruba ayrıldı. Hastaların yaş, cinsiyet gibi demografik özellikleri kaydedildi. Hastaların mevsimlere göre başvuru zamanları, ilk başvuru merkezleri ve sevk durumları, yaralanma ciddiyet skoru (YCS), travma mekanizması, travma tipi, yaralanan vücut bölgeleri ve yaralanan organlar belirlendi. Hastaların acil serviste geçirdikleri süre ve istenilen konsültasyon sayıları, serviste veya yoğun bakımda kalış süreleri, mekanik ventilasyon, cerrahi müdahale ve transfüzyon ihtiyaçları geriye dönük incelendi.

İstatistiksel Analiz

Tüm veriler SPSS IBM Statistics V25.0 (IBM Corp., Armonk, New York, ABD) veri tabanında işlendi. Tanımlayıcı istatistikler değişkenlerin türüne göre birim sayısı (n), yüzde (%) ve ortanca (25-75 per.) olarak ifade edildi. Sayısal değişkenlerin normalliği Shapiro-Wilk testi ve Q-Q grafikleri ile değerlendirildi. Gruplar ile kategorik değişkenler arasındaki ilişki χ^2 analizinin exact yöntemi kullanılarak test edildi. Gruplar ile sayısal değişkenler arasındaki ilişki Mann-Whitney U testi ile değerlendirildi. $P<0,05$ olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Bulgular

Bu çalışmamızda toplam 461 çocuk travma hastası incelendi. Bu hastaların 415 tanesi (%90,02) T.C. vatandaşı ve 46 tanesi (%9,98) Suriye vatandaşı idi. T.C. vatandaşı hastaların ortanca yaşı 8 yaş (4-13 yaş) ve Suriyeli hastaların 9 yaş (3-14 yaş) olarak saptandı ($p=0,815$). Suriyeli hastalardaki erkek cinsiyet oranı T.C. vatandaşlarına göre daha fazla idi (%80,4 ve %65,3; sırasıyla) ($p=0,025$). Başvurulan mevsimlere bakıldığında en sık başvuru zamanı her iki grupta da yaz mevsimiydi ve diğer mevsimlerdeki dağılım da benzerlik göstermekteydi. İlk başvuru merkezlerine bakıldığında fark gözlenmedi, 3. basamak hastanelere başvuru oranı her iki grupta da en yüksek oranda idi. Sevk ile gelen hasta yüzdeleri benzerdi (Tablo 1).

Travma tipi her iki grupta da ağırlıklı olarak künt travma idi ($p=0,246$). Travma mekanizmaları arasında benzer şekilde yüksekten düşme ve araç dışı trafik kazası en yüksek yüzdeyi oluşturmaktaydı. Yaralanan vücut bölgeleri her iki grupta da en çok batın ve yüzeyel bölgelerdi. Bu bölgelerdeki yaralanan

organlar incelendiğinde gruplar arasında hepatik, splenik, renal, pankreas, intestinal, genital organlar ve mesane yaralanması açısından fark saptanmaz iken, akciğer travmaları arasında fark saptandı (Tablo 1). Hastaların klinik özellikleri ve

ileri tedavi ihtiyaçları arasındaki farklar Tablo 2 ve Tablo 3'te sunuldu.

T.C. vatandaşı olan hastaların %98,8'i şifa ile taburcu edilirken 5 hastada sekel veya mortalite gözlemlendi. Suriyeli hastaların hepsi şifa ile taburcu edildi.

Tablo 1. Travma nedeniyle yatırılan olguların demografik özellikleri

Değişkenler	Gruplar		P değeri	
	T.C. vatandaşı n (%)	Suriye vatandaşı n (%)		
Mevsime göre başvuru				
Kış	58 (14,0)	6 (13,0)	0,480	
İlkbahar	115 (27,7)	9 (19,6)		
Yaz	150 (36,1)	18 (39,1)		
Sonbahar	92 (22,2)	13 (28,3)		
İlk başvuru merkezi				
1. Basamak	9 (2,2)	1 (2,2)	0,907	
2. Basamak	13 (3,1)	2 (4,3)		
3. Basamak	393 (94,7)	43 (93,5)		
Sevk ile gelen hasta	26 (6,3)	3 (6,5)	0,570	
Travma tipi				
Künt	361 (87,0)	43 (93,5)	0,246	
Delici	54 (13,0)	3 (6,5)		
Travma mekanizması				
Araç içi trafik kazası	45 (10,8)	2 (4,3)	0,213	
Araç dışı trafik kazası	100 (24,1)	18 (39,1)		
Yüksekten düşme	140 (33,7)	13 (28,3)		
Bisiklet kazası	42 (10,1)	4 (8,7)		
Sert bir cismin çarpması	13 (3,1)	2 (4,3)		
Saldırı	32 (7,7)	5 (10,9)		
Diğer	43 (10,4)	2 (4,3)		
Yaralanan bölge				
Baş-Boyun	3 (0,7)	-		0,973
Yüz	6 (1,4)	-		
Toraks	34 (8,2)	4 (8,7)		
Batın	149 (35,9)	16 (34,8)		
Ekstremiteler	9 (2,2)	1 (2,2)		
Yüzeyel	154 (37,1)	17 (37,0)		
Çoğul	60 (14,5)	8 (17,4)		
Yaralanan organ				
Karaciğer	90 (21,7)	8 (17,4)	0,573	
Dalak	44 (10,6)	4 (8,7)	1,000	
Böbrek	21 (5,1)	5 (10,9)	0,165	
Pankreas	7 (1,7)	2 (4,3)	0,224	
İntestinal	7 (1,7)	1 (2,2)	0,572	
Genital	46 (11,1)	2 (4,3)	0,206	
Akciğer	40 (9,6)	10 (21,7)	0,021	
Mesane	5 (1,2)	1 (2,2)	0,470	
Yüzeyel vücut travması	188 (45,3)	20 (43,5)	0,470	

Tartışma

Bu çalışmamızda travmaya uğrayan Suriye vatandaşı çocuklarda erkek cinsiyetin ağırlıkta olduğunu, travma mekanizması ve yaralanan vücut bölgelerinde farklılık olmamasına rağmen akciğer travmalarının daha sık olduğunu, bu hastaların daha sıklıkla yoğun bakımda yattıklarını saptadık.

Ülkemizdeki Suriyeli göçmen sayısı diğer komşu ülkelerden daha fazladır ve bu sayı gün geçtikçe artmaktadır. İnsanın alışıldık çevresini bırakıp kısa süre içinde yeni bir ortama alışmasını gerektiren göç kavramı, en önemli risk grubunu oluşturan göçmen çocukların pek çok sağlık riski ile karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır.⁸ Her ne kadar tüm göçmenlerin sağlık hizmetleri sağlık ocakları ve devlet hastanelerince ücretsiz olarak karşılanırsa da ailelerin geçim kaygıları nedeniyle çocuklarıyla yeteri kadar ilgilenememeleri ve sosyo-ekonomik yetersizlikler nedeniyle çocukların sağlıklı yaşayabilme, büyüme ve gelişme için gerekli olanaklardan yoksun kalmaları çocuğa yönelik ihmal, istismar ve şiddete yol açabilmektedir.⁹

Tablo 2. Hastaların klinik özellikleri

Değişkenler	Gruplar		p değeri
	T.C. vatandaşı ortanca (25-75 per.)	Suriye vatandaşı ortanca (25-75 per.)	
YCS	4 (4-9)	4 (4-9)	0,249
Acilde geçen süre (dk)	300 (155-471)	362 (140-555)	0,433
Toplam konsültasyon sayısı	3 (2-4)	4 (3-5)	0,009
Serviste yatış (gün)	2 (1-4)	2 (1-4)	0,605
Yoğun bakım ünitesinde yatış (gün)	4 (1-6)	3 (3-4)	0,980
Kan transfüzyon sayısı	1 (1-2)	1 (1-3)	1,000

YCS: Yaralanma ciddiyet skoru, T.C.: Türkiye Cumhuriyeti

Tablo 3. Hastaların ileri tedavi ihtiyaçları

Değişkenler	Gruplar		p değeri
	T.C. vatandaşı n (%)	Suriye vatandaşı n (%)	
Yoğun bakım yatışı	22 (5,3)	7 (15,2)	0,018
Mekanik ventilasyon ihtiyacı	7 (1,7)	1 (2,2)	0,572
Ameliyat ihtiyacı	81 (19,5)	12 (26,1)	0,332

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2016'da yayınladığı rapora göre 2.736.032 göçmenden 1.456.395'i yani %53,2'si erkektir. 0-18 yaş arası 1.287.369 çocuğun ise yine 672.433 tanesi (%52,2) erkektir.⁷ Travma serilerinde genel olarak erkek cinsiyet oranları %61,9-%70,6 arasında bildirilmektedir.^{10,11} Bizim serimizde ise Suriyeli hastalarda erkek cinsiyetin Türk hastalardan daha fazla görülmesinin birkaç nedeni olabilir. Öncelikle ilimizde yapılan bir çalışmaya göre 6-17 yaş arası Suriyeli göçmenlerde erkeklerde çalışma hayatına katılma oranı %53,3 olarak saptanmış iken kızlarda bu oran %13,5'te kalmıştır.¹² Bu durum erkek çocuklarının evin dışarısında daha çok vakit geçirdiklerini göstermektedir. Yine kültürel farklılıklar nedeni ile Suriyeli kız çocuklarının evden dışarı çıkmasına daha az izin verilmesi ve genelde ev işlerinde çalıştırılmaları ev dışındaki travmalara maruziyetlerini azaltabileceğini düşündürmektedir.

Hastalardaki travma mekanizmaları karşılaştırıldığında her iki grup arasında fark gözlenmemesine rağmen T.C. vatandaşlarında araç içi trafik kazalarının daha fazla olmasının sosyo-ekonomik düzeylerinin daha yüksek olması ve ailelerin kanunen araç edinebilme olanaklarının daha yüksek olması ile açıklayabiliriz. Suriyeli göçmenlerdeki önemli bir sorun ise eğitim sorunudur. AFAD'da ve Antep'te yapılan bir çalışmada okulda eğitime devam eden çocukların oranı sırası ile %14 ve %16 olarak saptanmıştır.^{13,14} Okula gitmeyen bu kadar çocuğun kontrolsüzce sokaklarda oynuyor olmasının da araç dışı trafik kazalarındaki yüksek oranın oluşmasına katkıda bulunduğuna inanıyoruz.

Çalışmamızda Suriyeli hastalardan istenilen konsültasyon sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Bu hastaların acilde geçirdikleri süre T.C. vatandaşı hastalardan ortanca değer olarak yaklaşık 1 saat daha fazla çıksa da istatistiksel olarak anlamlı görülmemiştir. Çalışmamızla benzer olarak Kurt ve ark.'nın¹⁵ çalışmasında da bu hastalara daha fazla zaman ayrıldığı saptanmıştır. Yurtseven ve ark.¹⁶ çalışmasında da çocuk acil servise başvuran Suriyeli hastalardan istenilen konsültasyon sayısı (%18,5) Türk hastalardan istenen konsültasyonlardan (%10,5) fazla bulunmuştur (p<0,001). Bu çalışmada da belirtildiği gibi, biz de bu sürenin uzunluğunun Türkçe bilmeyen hastalarla anlaşılması için gereken tercüman veya diğer Arapça bilen hasta yakınlarına ihtiyaç doğması nedeniyle olduğunu düşünüyoruz. Bu hastalara istenilen konsültasyonların fazla olmasının nedeni de hastanın öyküsünü almada ve değerlendirmede yaşanan zorluklar dolayısıyla diğer bölümlere de konsülte edilme ihtiyacından olabilir. Bu nedenle hastanemiz gibi göçmen uyruklu nüfusun sıklıkla başvurduğu acil servis ve hastanelerde devamlı tercüman bulunması acil servis işleyişini de hızlandıracaktır.

Servisimizde yatan her iki grup hastanın YCS değerleri ve ortalama servis yatış süreleri arasında fark olmamasına rağmen Suriyeli hastaların yoğun bakıma yatırılma yüzdesi

Türk hastalara göre daha yüksek bulunmuştur (p<0,05). Bu bulgular Yurtseven ve ark.'nın¹⁶ bildirdikleri Suriyeli hastalar için %4,5 ve Türk hastalar için %0,3 değerleri ile uyumlu görülmektedir. Tablo 1'de belirttiğimiz üzere göçmen uyruklu hastalardaki yüksek akciğer travma oranının hastaların solunum dinamiklerinin daha yakın izlenmesi amacıyla yoğun bakım ünitesindeki yatış oranını yükselttiğine inanıyoruz. Yine bu hastaların tümünün yüksekten düşme veya bir aracın çarpması gibi yüksek bir enerji travmasına sahip olmaları nedeniyle yoğun bakım ihtiyacının arttığı da söylenebilir. Bu iki gruptaki hastaların mekanik ventilasyona ihtiyaçlarının da aynı olması sebebiyle yoğun bakım ünitesindeki yatış günlerinde anlamlı fark olmadığını düşünüyoruz.

Çalışmanın Kısıtlılıkları

Çalışmamızda bazı kısıtlılıklar da mevcuttur. Öncelikle çalışmamızdaki her iki grup arasındaki farkın büyüklüğü, ilimizdeki Suriyeli nüfusun il genel nüfusuna oranının düşüklüğü nedeniyle oluşmuştur. Bu nedenle tek merkezin deneyimi ve geriye dönük olarak yapılan bu çalışma ileriye yönelik ve çok merkezli bir çalışmaya dönüştürülerek travma sorunu daha doğru ortaya konulabilir.

Sonuç

Sonuç olarak, bu çalışmamızda gösterildiği üzere travma göçmen popülasyonu içindeki çocukların da önemli bir sorunudur. Bulgularımız göçmen çocuklardaki travmaların yerel çocuklarla birçok açıdan benzer olduğunu göstermektedir. Bu travmaları azaltmak için Suriyeli ailelere çocuklarının gözetimine dikkat etmeleri yönünde bilgilendirmeler yapılması, iletişim (dil) sorununun çözülerek uyarıların anlaşılabilmesinin sağlanması, okul çağındaki çocukların eğitimlerine başlanması ve devam ettirilmesinin sağlanmasını öneriyoruz.

Etik

Etik Kurul Onayı: Çalışma için üniversitemizin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Tarih: 02/02/2018, Karar no: 31829978-050.01.04-E.1800008817).

Göç İdaresi Onayı: Çalışma için İzmir İli Göç İdaresi Müdürlüğü'nden onay alınmıştır (Tarih: 20/06/2018 Karar no: 86830649-000-E.36593).

Sağlık Bakanlığı Onayı: Çalışma için T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Göç Sağlığı Daire Başkanlığı'ndan uygunluk alınmıştır. (Tarih: 22/10/2018 Sayı:68289900-619).

Hasta Onamı: Çalışmanın geriye dönük olarak yapılmış olması nedeni ile hasta onamı alınamamıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Editörler kurulu dışında olan kişiler tarafından değerlendirilmiştir.

Yazarlık Katkıları

Cerrahi ve Medikal Uygulama: M.O.Ö., G.B., A.S., T.Ö., A.B.A., G.K., Dizayn: M.O.Ö., G.K., Veri Toplama veya İşleme: M.O.Ö., G.B., Analiz veya Yorumlama: F.E., M.O.Ö., G.K., Literatür Arama: M.O.Ö., Yazan: M.O.Ö., G.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

Kaynaklar

1. Bartlett SN. The problem of children's injuries in low-income countries: a review. *Health Pol Plan.* 2002;17:1-13.
2. Beiki O, Karimi N, Mohammadi R. Parental educational level and injury incidence and mortality among foreign-born children: a cohort study with 46 years follow-up. *J Inj Violence Res.* 2014;6:37-43.
3. Agran PF, Winn DG, Anderson CL, Del Valle C. Family, social, and cultural factors in pedestrian injuries among hispanic children. *Inj Prev.* 1998;4:188-93.
4. Mayes S, Roberts MC, Stough CO. Risk for household safety hazards: socioeconomic and sociodemographic factors. *J Safety Res.* 2014;51:87-92.
5. Saunders NR, Macpherson A, Guan J, Guttman A. Unintentional injuries among refugee and immigrant children and youth in Ontario, Canada: a population-based cross-sectional study. *Inj Prev.* 2018;24:337-43.
6. İnternet: UNHCR; <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria/location/113>. Erişim tarihi: 06.10.2018.
7. İnternet: 2016 Türkiye Göç raporu. Ankara: T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, 2017. http://www.goc.gov.tr/files/files/2016_yiik_goc_raporu_haziran.pdf. Erişim tarihi: 04.10.2018
8. Aydın D, Şahin N, Akay B. Göç olayının çocuk sağlığı üzerine etkileri. *Behcet Uz Çocuk Hast Derg.* 2017;7:8-14.
9. Korkmaz AÇ. Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sorunlar. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi.* 2014;1:37-42.
10. Lee FA, Hervey AM, Gates C, Stringer B, Berg GM, et al. Assessing the Relationship Between BMI and Resource Utilization in a Pediatric Trauma Population. *Hosp Pediatr.* 2015;5:371-6.
11. Cleves D, Gómez C, Dávalos DM, García X, Astudillo RE. Pediatric trauma at a general hospital in Cali, Colombia. *J Pediatr Surg.* 2016;51:1341-5.
12. Bahadır H, Uçku R. İzmir'in Bir Mahallesinde Yaşayan 6-17 Yaş Arasındaki Suriyeli Çocukların Çalışma Durumları Ve Çalışma Durumlarını Etkileyen Etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.* 2016;30:117-24.
13. İnternet: AFAD. Suriye'den Türkiye'ye Nüfus Hareketleri. Ankara, 2014. Erişim: 20.09.2018 <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3931/xfiles/webformatisuriyedenturkiyeyenufushareketleri.pdf>
14. Akpınar T. Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Çocukların ve Kadınların Sosyal Politika Bağlamında Yaşadıkları Sorunlar. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi.* 2017;03:16-29.
15. İnternet: Kurt F, Türk NE, Özdemir M, Gürsoy C, Yakut Hİ, ve ark. Çocuk Acil Servisinde İzlenen Sığınmacı Hastaların Demografik Özellikleri ve Tedavi Maliyetleri. <http://tchdergisi.org/index.php/tchd/article/view/1267>. Erişim tarihi: 03.11.2018
16. Yurtseven A, Özcan G, Saz EU. Çocuk Acil Servise Başvuran Suriyeli Hastalarla Türk Hastaların Karşılaştırılması: Ege Üniversitesi Deneyimi. *Çocuk Acil ve Yoğun Bakım Dergisi.* 2015;2:133-6.